PERPINYÀ Manifestació de la Diada de Catalunya del Nord contra el Tractat dels Pirineus (1659)

Cloenda del Correllengua. XXVI edició

Dissabte, 5 de novembre de 2022

Programa

►**Matí, a 2/4 de 8:** Sortida autocar de la Plaça de la Universitat, al mig, cantó de mar.

►**A 2/4 d'11 Arribada a** Elna. Trobada amb la professora Daniela Grau. Visita a la catedral i el claustre.

►Migdia, a la 1: Dinar de germanor a Pollestres (Rosselló).

►Tarda, a les 4: Plaça de Catalunya de Perpinyà, inici de la Manifestació de la Diada de Catalunya del Nord, contra el Tractat dels Pirineus (1659) i Cloenda del Correllengua.

►A les 7: Retorn a Barcelona

Import: Autocar, dinar i entrada **45 €**

Autocar des de Barcelona, inscripcions:
Indrets del Record Tlf. 93 317 84 68 indretsdelrecord@gmail.com
IPECC ipecc@ ipecc.cat
Casal Irla d'ERC Horta-Guinardó - Llibreria Clau de Volta claudevolta@hotmail.com

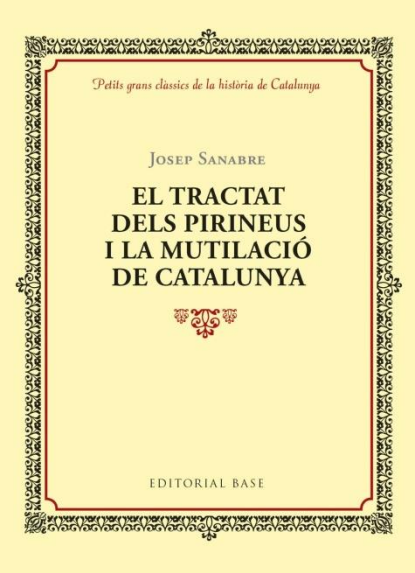

El llibre de Josep Sanabre ***El Tractat dels Pirineus i la mutilació de Catalunya***, situa la dramàtica història de la Catalunya del Nord en el curs del segon terç del segle XVII. Sanabre posa en relleu els vells interessos de França sobre aquest territori i les maniobres de Madrid per a dividir els interessos rossellonesos del tronc català (1629). La guerra dels Segadors acabà finalment amb la signatura del Tractat dels Pirineus, en virtut del qual la Catalunya Nord passava a mans franceses.

Josep Sanabre i Sanromà (Bonastre, Baix Penedès, 1892 - Barcelona, 1976). Eclesiàstic i historiador. El 1927 va ser nomenat arxiver diocesà de Barcelona i li fou encarregada l'organització de l'Arxiu Diocesà, tasca a la qual es dedicà fins al 1972. Ardent defensor de la catalanitat de l'Església, com a historiador s'especialitzà en l'època de la guerra dels Segadors, de la qual es va convertir en un gran expert, amb obres de referència com *La guerra dels Segadors a l'Empordà*, *El Tractat dels Pirineus i la mutilació de Catalunya*, *El Tractat dels Pirineus i els seus antecedents* i *La resistència del Rosselló a incorporar-se a França.*

COORDINADORA D'ASSOCIACIONS PER LA LLENGUA CATALANA **CAL** **Final del Correllengua 2022**

La vint-i-sisena edició del Correllengua es dedica a la figura de l'escriptor **Joan Fuster** i al seu llegat literari, coincidint amb el centenari del seu naixement. A través de la vida i l'obra de l'autor, la CAL vol reivindicar la llengua, la cultura i els anhels del poble català.

CORRE LLENGUA 2022 LLENGUA CULTURA LLIBERTAT

Manifest Correllengua 2022

"O ens recobrem en la nostra unitat o serem destruïts com a poble".
Aquesta va ser la frase central de l'històric discurs que va fer Joan Fuster en l'Aplec celebrat a la plaça de bous de Castelló el 25 d'abril de 1982. I quaranta anys després la frase no pot ser més actual.

Aquell acte commemorava els cinquanta anys de la signatura de les Normes de Castelló, l'acord pel qual els escriptors valencians s'adherien a la gramàtica de Pompeu Fabra i les normes de l'Institut d'Estudis Catalans, però ha quedat vinculat per sempre més a l'escriptor de Sueca. Un escriptor de qui aquest any en celebrem el centenari del seu naixement i els cinquanta anys de la publicació de "Nosaltres, els valencians".

I tantes commemoracions juntes ens parlen ja per elles soles de l'existència d'un fil històric, i indestructible, de defensa de la catalanitat. Per la qual cosa en aquests moments en què un cert desencís s'abat sobre el nostre poble és bo recordar que tots som una baula en el camí de l'alliberament. I que si hem persistit com a poble en les situacions més adverses que puguem imaginar, també persistirem ara.

No hauríem d'oblidar, per tant, que fins i tot en els moments més complicats la llum sempre ha esclatat, oportuna. Quan Fuster publica "Nosaltres, els valencians", l'any 1962, la negror del franquisme semblava insuperable. Però allà mig, en aquell moment, i des de Sueca, un home sol que tenia fama de solitari va ser capaç d'ensenyar-nos el camí a tots. Amb un discurs que no pot ser més contundent i necessari avui: no necessitem res més ni ningú més que nosaltres mateixos, i la nostra unitat, per a ser un poble, per a explicar-nos com la nació que som.

El discurs que engega Fuster amb "Nosaltres, els valencians, és un discurs profundament anticolonial, nét de les toxines que ens ha inoculat l'ocupació espanyola i francesa. I condueix, inevitablement, a un estat independent, a la secessió. Llegim-lo, recobrem la unitat i continuem caminant, junts, amb decisió. Per la llengua catalana. Per la nació que va de Salses a Guardamar. Perquè la llibertat ens arribe a tots. Per la victòria final."

Visca la diversitat i visca el Correllengua.

Vicent Partal Periodista i director de Vilaweb

LA CAL Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) és una organització autogestionada i arrelada al territori que des de l'abril del 1996 treballa per l'assoliment de la plena normalització lingüística, cultural i nacional. **LA CAL** Aglutina entitats i persones a títol individual d'arreu dels Països Catalans preocupades per fomentar l'ús social de la llengua catalana a tot el territori.

La CAL treballa per aconseguir la plena normalització del català a través de la mobilització i la conscienciació de la població mitjançant activitats adreçades a promoure la cultura i llengua catalanes. Només d'aquesta manera podrem fer del català una eina d'acollida i de cohesió social.

ELNA. Les urnes del referèndum de l'1 d'Octubre

"Fins al referèndum del 2017, **Elna** era coneguda al Principat com la localitat que albergava la Maternitat suïssa. Després de la tardor, però, es coneix també i amb reconeixement, per ser el poble nord-català que va amagar les urnes."

ELNA. Dia de la Memòria

Acte anyal de Remembrança de la massacre del 1285 a la Catedral d'Elna,
un dels episodis més sagnants de la Croada francesa per a envair Catalunya.

Recordem, projectem, fem història

Placa commemorativa instal·lada el 1985 per patriotes d'Elna,
il·lustrada amb una citació de la *Crònica* de Bernat Desclot:

1285. Destrucció d'Elna per Felip l'Ardit.
Varen prendre la vila i van matar tots els homes i forçaren totes les dones que hi havia fins i tot sobre l'altar. Els francesos enderrocaren totes les cases, no hi quedà gairebé una pedra sobre l'altre, despullaren les esglésies i hi calaren foc, i cremaren tota la vila, i després la deixaren estar.
I partiren d'aquí tots junts amb gran goig i alegria.
Crònica de Bernat Desclot, segle XIII
En homenatge. Novembre 1985

Al jardí de la catedral, amb aquesta placa, es recorda les víctimes de la massacre ordenada per Felip l'Ardit que, el 1285, es volia apoderar de Catalunya.

La població del Rosselló, que s'havia congregat a la ciutat, lluità amb força contra els croats i, finalment, es refugiaren a la catedral de Santa Eulàlia, sofriren una cruel matança per part de l'exèrcit croat que, a continuació cremà la vila.

Enric Garriga Trullols, president de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana (IPECC) inicià la Trobada anyal **"Elna. Dia de la Memòria. Remembrança de la massacre del 1285"** amb la col·laboració de l'**Ajuntament d'Elna** i la coordinació de **Daniela Grau**.

Enric Garriga Trullols llegint el seu parlament. Catedral d'Elna, 16 de maig de 2010

[....] En relació amb la croada contra Catalunya dictada pel papa Martí IV el 1283 i executada pel rei de França Felip III l'Ardit i les seves tropes, que donà lloc al saqueig, l'incendi i la destrucció d'Elna i a la massacre dins la catedral, del 22 al 25 de maig de 1285, cal assenyalar que l'IPECC, des de fa vint-i-cinc anys, commemora la gran victòria catalana al coll de Panissars, l'octubre de 1285, contra aquest mateix exèrcit francès que destruí Elna.

A Panissars, els catalans es venjaren de la destrucció d'Elna i el nostre rei Pere el Gran es venjà de la mort del seu avi, Pere el Catòlic, a Muret el 1213.

Els catalans que havíem patit també la primera croada, que comportà un cop terrible per la nostra expansió a Occitània, reeixírem en canvi i fórem els vencedors de la segona croada. Això ens permeté mantenir la independència 429 anys més, fins el 1714, data des de la qual, per obra i gràcia dels Borbons francesos, estem encara espoliats per Espanya.

Els catalans de la Catalunya del Nord patíreu una sagnant repressió francesa a partir de 1660, seguida d'una eficaç assimilació que encara continua.

Els catalans de la Catalunya del Sud i dels altres Països Catalans, sota el domini castellà, portem ja 296 anys de patiments i de lluita per la nostra supervivència.

L'IPECC ja duu trenta-dos anys de treball i de lluita per projectar a l'exterior la nostra realitat nacional i la nostra decidida voluntat de recuperar la nostra independència i ser un nou estat dins de la Unió Europea.

Per tant, no és gens estrany que avui siguem a Elna i que fa vuit dies fóssim a Ginebra, davant la seu europea de l'ONU, per afirmar que volem exercir un dret universal que tenen tots els pobles: el dret a l'autodeterminació, com proclama l'ONU, per ser lliures com a poble i com a persones.

[....] La trajectòria que duem és llarga, intensa i capital, encara que sigui perquè la història catalana se'ns ha volgut amagar per tenir-nos ben assimilats a la seva història.

Per acabar, vull recordar que l'IPECC no ha oblidat mai la Catalunya del Nord i que ha compartit els actes que s'han fet aquí, de les Festes de Pau i Treva a Toluges, de la Flama del Canigó, de la Porta Catalana a Salses, del Correllengua a Perpinyà, dels aplecs als castells de Salses, de la Guarda al Portús, de Rià, de Valmy i moltes altres activitats, fins al Dictat Català de Perpinyà i els Fets de Prats de Molló.

Guardo records també d'Elna amb el patriota Gilbert Grau i l'amic Joan Gensana. Fou al castell de Valmy i a Elna que vaig conèixer el llegendari Esteve Albert, el qual organitzà uns actes a Elna en honor de Jacint Verdaguer, el 1983, per commemorar el pas del poeta per aquella ciutat.

Quants records entranyables desperta en mi aquesta terra catalana de la Catalunya del Nord, que no sols tenim present en les nostres oracions, ja que som a la catedral, sinó també en la nostra voluntat de superar tots junts l'actual situació de submissió obligada i obtenir a nostra llibertat nacional. Gràcies amics.

Visca Catalunya lliure i sobirana!

El 1983, s'inaugurà la placa en commemoració del Centenari de la Trobada d'intel·lectuals a Elna.

Promogut l'acte per l'**Esteve Albert**, l'**Enric Garriga Trullols**, des de l'IPECC, va organitzar l'assistència des de l'entitat i hi acudiren, des de Barcelona, un nombrós grup de persones.

Trobada d'escriptors i intel·lectuals al Rosselló 16 i 17 de juny de 1883

Amb motiu de l'estada de Pepratx a Barcelona s'inicià el pensament de celebrar una reunió d'escriptors i altres persones entusiastes per l'actual renaixença literària d'ençà i enllà del Pirineu, a fi d'estrènyer la germanor que existeix entre els dos pobles que, a pesar de llur separació política, tenen la mateixa sang, un mateix caràcter, iguals costums i tradicions i parlen una sola llengua." "La Veu de Montserrat" 3 de març de 1883.

> **Josep M. de Casacuberta**, ***Excursions i sojorns de Jacint Verdaguer a les contrades pirinenques***. Barcelona, 1953, cap. VII.

18 de juny, "dilluns al matí sortiren cap a Elna, per visitar la catedral, i a les cinc de la tarda tornaren a Perpinyà.

Quina anada més hermosa ha sigut aquesta anada al Roselló! El poema Canigó, com deia molt bé en Riera i Bertran, serà com lo gran segell amb què restarà signada en los anals del catalanisme aqueixa reunió magna dels catalans i rossellonesos"

Escriptors i intel·lectuals al claustre de la catedral d'Elna, el 18 de juny de 1883, després dels actes de Banyuls de la Marenda, dels més il·lustres intel·lectuals de la Renaixença, en commemoració del cinquantenari de l'Oda a la Pàtria, d'Aribau.

Inspirador de la trobada: **Àngel Guimerà.** Capdavanter: **Jacint Verdaguer**
President de l'expedició: **Lluís Cutxet.** Secretari: **Narcís Oller**
Crònista de l'aplec: **Artur Masriera**

Alguns dels assistents:

Catalunya del Nord

Justí Pepratx (Ceret, 1828 – Perpinyà, 1901), notari de Perpinyà, erudit catalanista, escriptor i traductor, amic personal de Verdaguer, traduí *L'Atlàntida* i altres poemes seus al francès. Li fou atorgat el títol de mantenidor dels Jocs Florals de Barcelona de 1883. Per al seu enterrament Verdaguer escrigué un article *Enterro de Justí Pepratx* publicat a *Lo Pensament Català* (el 5 de gener de 1902). El seu fill, del mateix nom, fou un dels fundadors i el director de l'Estudiantina de Perpinyà.

Josep Bonafont (1854-1935), sacerdot i poeta, Mestre en Gai Saber, rector de Banyuls de la Marenda, felibre, patriarca de les lletres rosselloneses.

Pere Vidal, erudit, folklorista, un dels prohoms de la Renaixença del Rosselló.

Eugeni Pepratx, traspassat a Perpinyà el 1898, germà menor de Justí, naturalista, especialitzat en conquiologia, fou un dels fundadors del Museu de Perpinyà. Recollí quatre mil espècies de mol·luscs al departament dels Pirineus Orientals.

Illes Balears

Tomàs Forteza i Cortès (Palma,1838 -1898), cosí de Marian Aguiló, filòleg, poeta i assagista. Mestre en Gai Saber als Jocs Florals de Barcelona del 1873. Secretari de la Junta Provincial d'Instrucció Pública de les Balears.

Del Principat:

Àngel Guimerà i Jorge (Santa Cruz de Tenerife, 1845 – Barcelona, 1924) dramaturg, polític i poeta. La seva extensa obra el va convertir en una de les figures més destacades de la Renaixença, tant política com literària.

Jacint Verdaguer i Santaló (Folgueroles, 1845 – Vil·la Joana, Vallvidrera, 1902), sacerdot i poeta és l'escriptor català més important i representatiu del segle XIX. Contribueix a la Renaixença amb una obra que abasta poesia èpica i lírica, prosa narrativa i periodística i literatura de viatges, per la qual té una enorme repercussió popular, incomparable a l'època.

Lluís Cutxet i Font (Llívia, 1815–Barcelona, 1892) periodista, historiador i polígraf, vinculat al liberalisme regionalista, membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres. Fou un dels impulsors de la Renaixença, en el seu triple aspecte: literari, històric i econòmic. També fou membre de l'Acadèmia de Bones Lletres, des del 1873.

Narcís Oller i Moragas (Valls, 1846 – Barcelona, 1930), advocat, novel·lista i narrador, va cultivar el realisme i el naturalisme. Treballà com a funcionari de la Diputació de Barcelona i més tard com a procurador dels Tribunals. Vers 1877 canvià de llengua i es decidí a escriure en llengua catalana. En aquest determini varen influir diversos factors, s'han de destacar l'impacte que li va fer els Jocs Florals d'aquest any (s'hi premià *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer i Àngel Guimerà fou nomenat mestre en Gai Saber) i la seva entrada en contacte amb les tertúlies literàries, en especial amb el grup de la revista *La Renaixença*.

Artur Masriera i Colomer (Barcelona, 1860 -1929), escriptor, poeta, historiador i traductor, estudià els clàssics grecollatins.

Àlvar Verdaguer i Coromina (Barcelona – 1839 - 1915) impressor, editor i llibreter, va estampar el millor de la producció erudita de la Renaixença.

Alexandre de Riquer i Inglada, comte de Casa Dávalos (Calaf, l'Anoia, 1856 – Palma, 1920) intel·lectual i polifacètic artista: dissenyador, dibuixant, pintor, gravador, bibliòfil, exlibrista, escriptor i poeta, una de les figures més importants del Modernisme a Catalunya.

Ramon Arabia i Solanas (Mataró, 1850 – Barcelona, 1902), promotor de l'excursionisme català i "folkloristes-excursionistes", president de l'Associació d'Excursions Catalana (AEC), pioner de la metereologia catalana.

Emili Vilanova i March (Barcelona, 1840 – 1905), coneixedor de la cultura clàssica, el seu pare l'introduí al coneixement del medi popular, escriptor costumista, autor de sainets i quadres de costums, narrador i col·laborador a la premsa de l'època.

Gaietà Cornet i Mas (Barcelona, 1824 -1897) enginyer industrial, taquígraf, publicista i autor de diverses guies excursionistes.

Jaume Collell i Bancells (Vic, 1846 – 1932), canonge de la catedral de Vic, poeta i periodista, polític, col·laborà en la majoria dels periòdics catòlics i conservadors de Catalunya.

Manuel Serra i Soler (hi consta, però no hi ha dades personals)

Antoni Gaudí i Cornet (Reus o Riudoms, 1852 – Barcelona 1926), és un arquitecte modernista que ha estat reconegut internacionalment com un dels genis més rellevants de la seva disciplina.

Francesc Xavier Tobella i Argila (Sant Pol de Mar, 1840? – Barcelona 1910), agrònom i publicista, va ser un dels fundadors de la revista "La Renaixença".

D. Sanromà (hi consta, però no hi ha dades personals)
Joan Torruella i Cortès (hi consta, sense dades personals)

Francesc Flos i Calcat (Arenys de Mar 1859 – Barcelona 1929), pedagog, cal·lígraf i escriptor.
Melcior de Palau i Català (Mataró 1842 – Madrid, 1910) enginyer, poeta i publicista, havia traduït *L'Atlàntida* al castellà el 1878. La seva activitat literària s'expressà en: traduccions, crítica literària i poesia de tipus popular, que alternà amb escrits poètics de caràcter científic.

Agustí Querol i Subirats (Tortosa, 1860 – Madrid, 1909), escultor. Fill d'un forner originari de la localitat d'Ulldecona, va rebre les primeres classes d'art de la mà de Ramon Cervetó Bestratén, iniciador d'una dinastia d'artistes. Rebé diversos premis de reconeixement de la seva obra. Autor del monument a Frederic Soler "Pitarra" a Barcelona.

Francesc Riba i Lledó (Tortosa, 1848 – Barcelona, 1904) jurista, publicista afiliat al moviment regionalista català, col·laborador de "La Renaixença".

Joaquim Riera i Bertran (Girona, 1848 – Barcelona, 1924) escriptor i polític federalista, col·laborador de "La Renaixença", "La Ilustració Catalanista d'Excursions Científiques".

Eduard Toda i Güell (Reus, 1854 – Poblet, 1941) diplomàtic i escriptor, condeixeble de Gaudí, va entrar en contacte amb els ambients de la Renaixença a través de Víctor Balaguer, col·laborador a la premsa de l'època.

Segons A. Masriera "el nombre dels expedicionaris qui sortiren de Barcelona fou de 30."
Teodor Llorente, de València, no hi pogué assistir per la mort recent del seu pare.
Tampoc no hi pogué assistir **Marià Aguiló**, que era a la llista.
Sembla que en total eren 60 els congregats.

A la tornada, Verdaguer triomfava una altra volta als Jocs Florals de Barcelona amb l'oda *A Barcelona*, a la vegada que la ciutat estrenava enllumenat elèctric per Sant Jordi. L'ajuntament de Barcelona, cofoi del poema en va fer una edició de 100.000 exemplars. A principis de maig retrobem el poeta a Montserrat en l'acte de germanor entre escriptors de la Catalunya Sud i del Nord. Ja feia temps que una nova gran obra rondava pel magí del poeta. Després del triomf de l'*Atlàntida*, ara preparava *Canigó.*

La primera generació de la Renaixença al Rosselló
Hem de situar el naixement de la renaixença literària a Rosselló entre 1880 i 1890. Respecta al Principat, la Renaixença a Catalunya Nord duu un retard de cinc decennis. Dos corrents hi són presents l'anomenat "culte" i l'anomenat "popular". El corrent dit noble fou liderat per Pere Talrich (1810-1888), Justí Pepratx (1828-1901) i Josep Bonafont (1854-1935). Són els "tres caps" d'aquesta primera generació. Altres autors, també representatius, aglutinats entorn seu són: Juli Delpont (1865-1923), Esteve Casaponce (1850-1932, Pere Courtais (1816-1888), Jaume Boher (1820-1908) i Gabriel Boixeda (1809-1873). Per a aquests poetes l'horitzó de la llengua abasta els Països Catalans i llur història. Aquesta generació participa de la vida literària i cultural del Principat, n'adopta l'ortografia i els gustos. Llur model és Jacint Verdaguer.

Jacint Verdaguer mantingué a partir dels estius de 1879 i 1880 contactes personals i epistolars amb poetes i catalanistes rossellonesos. Justí Pepratx, "pare de la Renaixença Rossellonesa", fou el suport actiu i l'ambaixador permanent del moviment català al Rosselló.

L'Estudiantina Catalana de Perpinyà era una agrupació d'uns vint-i-cinc joves rossellonesos que cantaven cançons tradicionals. Fou constituïda el 1884 per Justí Pepratx, pare, i dirigida per Justí Pepratx fill. L'estudiantina tingué estreta relació amb mossèn Cinto. Sabem que el 1887 es desplaçà a Barcelona per fer-hi diverses actuacions en un viatge organitzat per Verdaguer.

La Societat Agrícola Científica i Literària dels Pirineus Orientals participà també activament en l'exitosa trobada a Banyuls de la Marenda de 1883.